

Μετά τη σφαγή του Αγαμέμνονα και της Κασσάνδρας, η Κλυταιμνήστρα θέλησε να σκοτώσει και τον γιο τους, Ορέστη, ώστε να απαλλαγεί από μελλοντικούς κινδύνους. Όμως, η τροφός του βασιλόπουλου, Λαοδάμεια κατά τον Πίνδαρο (ο οποίος την αναφέρει και ως Αρσινόη), πρόλαβε να τον φυγαδεύσει. Την ώρα εκείνη, η τύχη του Μενέλαου δεν είχε ξεκαθαριστεί και η τροφός απέφυγε να στείλει τον μικρό στη Σπάρτη. Τον πήγε στην Φωκίδα, όπου ζούσε η θεία του, Αναξιβία. Κατά μια εκδοχή, ο Αίγισθος σκότωσε τον γιο της Λαοδάμειας νομίζοντάς τον για τον Ορέστη.

Σύμφωνα με άλλη εκδοχή, η διάσωση του μικρού Ορέστη έγινε από τον Ταλθύβιο, τον πιστό κήρυκα του Αγαμέμνονα. Σύμφωνα με τον Σοφοκλή, η αδελφή του, Ηλέκτρα, ήταν αυτή που τον φυγάδευσε από το παλάτι. Τον εμπιστεύτηκε στον παιδαγωγό του που τον πήγε στην Φωκίδα κι έμεινε εκεί μαζί του, όσο καιρό τον φιλοξενούσε η Αναξιβία. Σύμφωνα με την εκδοχή που ήθελε τον Αγαμέμνονα και τον Μενέλαο όχι γιους αλλά εγγονούς του Ατρέα και παιδιά του Πλεισθένη, οι δυο τους είχαν και μια αδελφή, την Αναξιβία. Είχε παντρευτεί τον Στρόφιο, γιο του Κρίσου (επώνυμου της πόλης Κρίσα) κι εγγονό του Φώκου, βασιλιά της Φωκίδας, και της Αντιόπης.

Οι δυο τους είχαν αποκτήσει γιο τον Πυλάδη, πρώτο ξάδελφο και συνομήλικό του Ορέστη. Αγκάλιασαν τον ανιψιό τους και τον μεγάλωσαν σαν να ήταν δικό τους παιδί. Ορέστης και Πυλάδης δέθηκαν με στενή φιλία κι έγιναν αχώριστοι. Όμως, ο γιος του Αγαμέμνονα βασανιζόταν στη σκέψη ότι η μάνα του κι ο εραστής της καλοπερνούσαν ατιμώρητοι στο παλάτι του δολοφονημένου πατέρα του. Επτά χρόνια είχαν περάσει αφότου βρήκε άσυλο στη φιλόξενη Φωκίδα και τον έτρωγε η έγνοια. Πήγε στους Δελφούς να ρωτήσει, τι έπρεπε να κάνει. Η απάντηση του θεού Απόλλωνα ήταν κατηγορηματική: Οι δολοφόνοι έπρεπε να πληρώσουν με τη ζωή τους το έγκλημα. Και η τιμωρία ήταν δουλειά του Ορέστη να επιβληθεί. Άλλωστε, αν δεν το έκανε, τον περίμεναν μύρια όσα δεινά. Δεινά τον περίμεναν κι όταν θα τους σκότωνε αλλά αυτό ο θεός δεν το είπε. Αντίθετα, η εντολή του ήταν να σκοτώσει τους φονιάδες με μπαμπεσιά, όπως με μπαμπεσιά αυτοί είχαν δολοφονήσει τον πατέρα του.

Απαλλαγμένοι από τον Αγαμέμνονα, ο Αίγισθος και η Κλυταιμνήστρα χάρωνταν το βασίλειο και τον έρωτά τους. Για επτά ολόκληρα χρόνια, κανένας δεν τους ενόχλησε. Στα οχτώ, γύρισε ο Ορέστης. Η δεύτερη τραγωδία της τριλογίας «Ορέστεια» του Αισχύλου, οι «Χοηφόροι», διδάσκει τι έγινε:

Ο Ορέστης φθάνει στο Άργος με τον φίλο και ξάδελφό του, Πυλάδη. Άγνωστοι ανάμεσα σε αγνώστους, προσκυνούν στον τάφο του Αγαμέμνονα. Ο Ορέστης αφήνει μια τούφα από τα μαλλιά του. Την ίδια ώρα, καταφθάνουν μαυροφορεμένες γυναίκες από το παλάτι, έχοντας επικεφαλής την Ηλέκτρα, αδελφή του Ορέστη. Οι δυο φίλοι παραμερίζουν. Ο όμιλος των γυναικών ήρθε να προσφέρει χοές στον νεκρό, σταλμένος από την Κλυταιμνήστρα που είδε στον ύπνο της εφιάλτη: Γέννησε δράκο που, μαζί με το γάλα της, θήλασε και αίμα. Κατά τον Στησίχορο, ο εφιάλτης ήταν ένα φίδι με ματωμένο κεφάλι που την επισκέφτηκε στο κρεβάτι της και πήρε τη μορφή του Αγαμέμνονα. Στην πραγματικότητα έχει δει τον γιο της να έρχεται να πάρει εκδίκηση για τον φόνο του πατέρα. Έστειλε τις χοηφόρες να εξευμενίσουν τον από το δικό της χέρι νεκρό! Η Ηλέκτρα όμως προσεύχεται να λυπηθεί ο πατέρας τους κι αυτήν και τον Ορέστη, να οδηγήσει τα βήματα του αδελφού της ως το Άργος και να τον βοηθήσει να ανακτήσει το σκήπτρο και το βασίλειο. Οι χοές αποδίδονται με τις ευχές των γυναικών να έρθει σύντομα ο εκδικητής.

Με όλα αυτά, η Ηλέκτρα ανακαλύπτει την τούφα τα μαλλιά πάνω στον τάφο. Ανακαλύπτει και πατημασιές. Σκιρτά. Ποιος άγνωστος μπορεί να είναι αυτός που αφήνει τέτοιο νεκρικό δώρο; Ο νους της δεν μπορεί να πάει σε άλλον έξω από τον Ορέστη. Κλαίει. Και ο Ορέστης βγαίνει από την σκιά και της αποκαλύπτεται. Και της λέει ότι έχει θεϊκή εντολή, από την Πυθία, να πάρει εκδίκηση για τον φόνο του πατέρα τους. Η Πυθία λέει αυτά που της μεταβιβάζει ο θεός Απόλλωνας, ο οποίος δεν κάνει τίποτε άλλο από του να εκτελεί εντολές του δικού του πατέρα, του Δία. Είναι θέλημα του Δία να παρθεί η εκδίκηση.

Οι δυο φίλοι εμφανίζονται στο παλάτι ως οδοιπόροι και ζητούν να δουν τον Αίγισθο. Έχουν νέα να του πουν. Αντί γι' αυτόν, εμφανίζεται η Κλυταιμνήστρα. Οι οδοιπόροι της εξηγούν ότι συνάντησαν τυχαία τον Στρόφιο (αυτόν που φιλοξενούσε τόσα χρόνια τον Ορέστη) που τους είπε ότι ο Ορέστης πέθανε και τους ανέθεσε να ρωτήσουν τι θα γίνει με τη σορό του: Θα ταφεί στην Φωκίδα ή θα μεταφερθεί στο Άργος; Η Κλυταιμνήστρα ξεσπά σε λυγμούς. Κανένας δεν ξέρει αν είναι ειλικρινείς επειδή πέθανε το παιδί της ή απλά κρύβουν την χαρά της που τελικά γλίτωσε από την εκδίκηση.

Μπαίνουν στο παλάτι. Ο χορός φιλοσοφεί περί δικαίου, ενώ από το βάθος ακούγονται φωνές. Ένας του παλατιού βγαίνει και εξηγεί: Ο Ορέστης που τον νόμιζαν νεκρό, σκότωσε τον Αίγισθο που ήρθε να τον δει αφρούρητος. Η Κλυταιμνήστρα έπεσε στα πόδια του και του ζητούσε να την λυπηθεί, θυμίζοντάς του ότι ήταν η μητέρα του. Ο Πυλάδης του ζητούσε να εκτελέσει την θεϊκή εντολή. Μια μόνο στιγμή δίστασε ο Ορέστης. Με το ίδιο εκείνο ματωμένο ξίφος που βυθίστηκε στο σώμα του Αίγισθου, την σκότωσε.

Δεν υπάρχουν όμως κραυγές θριάμβου για την απαλλαγή του Άργους από τους σφετεριστές

της εξουσίας. Ούτε ευτυχία για την εκδίκηση. Μόνο τύψεις. Ο Ορέστης φεύγει από την πόλη ως ικέτης. Πρέπει να βρει τρόπο να εξαγιστεί από το διπλό φονικό.

(τελευταία επεξεργασία, 21 Απριλίου 2022)